

Welkomstwoord Jubileumsymposium 27 juni 2014

Voorzitter Annelies van der Kolk

Namens het bestuur van de Stichting Oude Gelderse Kerken mag ik u van harte welkom heten op dit jubileumsymposium, in het bijzonder de commissaris van de Koning de heer Cornelije, de wethouders Frank en Hoijtink, van de gemeente Oost-Gelre, wethouder Breunisse van de gemeente Westervoort, de spreker de heer Kroesen, de donateurs van de SOGK, de vrijwilligers die zich inzetten in de plaatselijke commissies, de leden van de Raad van Advies, de leden van de redactiecommissie, de businesspartners, mevrouw Van den Nieuwboer voorzitter van de Stichting Bedehuizen Overijssel en Flevoland, de heer Breukink, directeur van de Stichting Oude Groninger Kerken, mevrouw Pijnenborg, directeur van Kerk en Klooster, dochter van BOEI, de heer Doek, bestuurslid van Behoud en Herbestemming Religieus Erfgoed en alle overigen die ik niet bij name noem maar ja de lijst zou te lang worden, maar weet u: u bent allen van harte welkom. Van de heer Van Walsum, de eerste voorzitter van de SOGK, en de heer Buitink, erevoorzitter van de SOGK hebben wij een bericht ontvangen met de felicitaties. Het lukte hen niet om vandaag aanwezig te zijn. Maar het is goed om de verbinding te leggen en te voelen met de voorgangers van het bestuur die zich ook vele jaren hebben ingezet voor het religieus monumentaal erfgoed in onze mooie provincie. Het is ook fijn dat een aantal oud-bestuursleden aanwezig zijn, ook zij van harte welkom. Fijn om hier met elkaar te zijn en om vanmiddag het 40-jarig jubileum van de Stichting Oude Gelderse Kerken te vieren. De titel van het symposium is 'Gelders Religieus Erfgoed, een waardevol bezit'. Het bestuur van de stichting ervaart dit ook zo: wij dragen een grote verantwoordelijkheid voor ons waardevol bezit nl. het religieus erfgoed in de provincie Gelderland.

De SOGK is opgericht op 27 november 1974, na een intensieve voorbereidingsperiode. De missie van de Stichting Oude Gelderse Kerken was toen en is nog steeds: het zich inzetten voor het materiële en functionele behoud van het gebouwd monumentaal religieus erfgoed in de provincie Gelderland. De monumentale religieuze monumenten zijn veelal beeldbepalend voor stad en dorp en hebben een grote cultuurhistorische waarde, daarnaast hebben deze ook een maatschappelijke waarde. Kerkgebouwen zijn vanouds ook plaatsen van ontmoeting midden in de plaatselijke samenleving. Naast de religieuze bestemming wil de SOGK ook inzetten op een bredere invulling die past bij de plaatselijke samenleving.

De Stichting Oude Gelderse Kerken is ontstaan op verzoek van de Stichting Oude Groninger Kerken, aldus oud voorzitter Van Walsum. Daarnaast stond aan de wieg van de stichting de provinciale kerkvoogdijcommissie (PKC) van de Nederlands Hervormde Kerk, maar van meet af aan ging het om een algemene stichting, voor alle kerken. Met de stichting in de andere provincies werkt de SOGK goed samen. Heel bijzonder is het te vermelden dat de eerste voorzitter van de stichting benoemd is op voordracht van de Vereniging Nederlandse gemeenten.

In de afgelopen jaren is dat wel veranderd en is er indien er vragen komen vanuit gemeenten een zakelijke betrokkenheid bijv. wanneer het gaat om de overdracht van kerktorens. Kijken we hier naar de Oude Calixtuskerk dan zijn wij, wethouder Hoijtink en in u het college en de raad van Oost Gelre, erg blij met het programma Stad Groenlo. Want mede door dit programma is het voorplein maar ook de begraafplaats opgeknapt en staat de kerk te schitteren in de omgeving midden in de mooie stad Groenlo. En dankzij de ondernemers wordt de kerk 's avonds als het donker is aangelicht. Ook de samenwerking met gemeenten en ondernemers hier maar ook in andere gemeenten is voor de SOGK van groot belang.

De eerste 5 jaren is een aantal religieuze monumenten overgedragen en wel de kerk waar we nu zijn: de Oude Calixtuskerk van Groenlo, de Hervormde Oude Sint-Victorkerk in Batenburg en De Oude of Dorpskerk in Leur. Daarnaast zijn wij in die tijd ook eigenaar van de synagoge van Zutphen geworden.

Nu bezit de SOGK 10 kerkgebouwen, een synagoge, een kapel en drie torens. Kerktorens zult u zich afvragen? De torens zijn door de gemeente Bronckhorst overgedragen omdat de gemeente Bronckhorst het beheer en onderhoud van kerktorens niet meer als haar taak zag.

In de Memorie van Toelichting bij de nieuwe Erfgoedwet (de wet die bundeling en aanpassing van regels op het terrein van cultureel erfgoed regelt) wordt onder het belang van ons cultureel erfgoed het volgende verwoord:

Cultureel erfgoed is belangrijk voor onze sociale en fysieke leefomgeving. Het is de bron van het verhaal over de geschiedenis van Nederland: het maakt het verleden zichtbaar en versterkt zo ons cultureel en historisch besef. We voelen ons door ons cultureel erfgoed verbonden met elkaar en met het verleden en daardoor ontleen we er ook in belangrijke mate onze identiteit aan. Cultureel erfgoed biedt ankerpunten om het heden te begrijpen en om over de toekomst na te denken. Het genereert herinneringen, vertelt verhalen en maakt deze tastbaar. '

Wat voor het cultureel erfgoed in zijn algemeenheid geldt, geldt zeker ook voor de religieuze monumenten: nu en in het verleden.

Het jaar van het Religieus Erfgoed zette in 2008 de schijnwerpers op het vraagstuk van het religieus erfgoed in een snel veranderende samenleving. Het religieus erfgoed is ongekend rijk en wordt publiekelijk breed gedragen. Tegelijkertijd staat het voortbestaan van veel kerken, kloosters en hun inventaris onder druk, onder meer door teruglopend kerkbezoek en economisch zwakkere tijden.

Daarom is de SOGK blij dat gisteren de Lancering heeft plaatsgevonden van de Agenda Toekomst Religieus Erfgoed. Deze agenda bevat een zevental punten waar de komende tijd door verschillende partijen aangewerkt zal gaan worden. De organisatie van de agenda is in handen van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.

Ik noem een aantal agendapunten die ook voor de SOGK van belang zijn:

- Kerken en kloosters in voortgaand religieus gebruik
- Gebruik, exploitatie en financiering
- Waarde in meervoud
- Communicatie: Open Kerken en Kloosters

Punten om samen de komende tijd aan te werken en daar waar wij kunnen, zullen wij ook ons steentje/onze steen bijdragen aan de verdere uitwerking en concretisering van deze agenda.

Wij zijn als SOGK dankbaar dat wij dit werk, samen met donateurs, vrijwilligers en partners waaronder de provincie hebben mogen doen en onze verantwoordelijkheid hebben mogen nemen voor het religieus erfgoed in de provincie Gelderland. Naast het beheer en behoud van het religieus erfgoed hebben wij ons ook ingezet om de voorlichting over het religieus erfgoed in Gelderland inhoud te geven. Dit doen we o.a. door de uitgave van ons blad Venster en de educatieve projecten.

Vanmiddag hebben wij twee sprekers en wel de commissaris van de Koning en de heer Kroesen.

De commissaris van de Koning de heer Cornielje zal eerst het woord krijgen om zoals wij het maar genoemd hebben het openingswoord te spreken voor het jubileumsymposium. Commissaris de SOGK is blij om als partner van de provincie verantwoordelijkheid te dragen voor het religieus erfgoed in onze mooie provincie. Wij willen graag meedenken met de provincie hoe in de toekomst om te gaan met het religieus erfgoed en waar ook de kansen liggen om de kerken de plaats te laten behouden die zij altijd hebben gehad: bakens in het landschap midden in de samenleving.

Daarna krijgt de heer Kroesen het woord.

Justin Kroesen

Theoloog en universitair docent
Kunstgeschiedenis van het Christendom,
Rijksuniversiteit Groningen.

"Ik doe onderzoek naar historische gebouwen en kerkinrichting en houd me met name bezig met de vraag hoe kerken door de eeuwen heen zijn gebruikt. Mijn aandacht richt zich vooral op de periode vanaf de Middeleeuwen tot en met de achttiende eeuw. Vanuit deze historische invalshoek adviseert ons instituut ook bij herinrichtingen en hergebruik van kerken."



De heer Kroesen zal ons meenemen in het onderwerp 'Oude kerken als tijdachines. Bijzondere kerkinterieurs in en buiten Gelderland'. Ook zeker nu in deze tijd van belang. Na de bijdrage van de heer Kroesen is er gelegenheid voor het stellen van enkele vragen.

Ik wens u namens het bestuur een fijne en inspirerend symposium toe.